

Bruxelles, den 25. november 2024
(OR. en)

15569/24

SOC 832
EMPL 583
GENDER 251
ECOFIN 1363
EDUC 437

NOTE

fra:	formandskabet
til:	De Faste Repræsentanternes Komité/Rådet
Vedr.:	Omfattende løsninger på demografiske udfordringer: støtte til forældre og frigørelse af unge og ældre generationers uudnyttede potentiale – <i>Orienterende debat</i>

Hermed følger til delegationerne en note, der er udarbejdet af formandskabet med henblik på den orienterende debat om ovennævnte emne på samlingen i EPSCO-Rådet den 2. december 2024.

**Omfattende løsninger på demografiske udfordringer:
støtte til forældre og frigørelse
af unge og ældre generationers uudnyttede potentiale**

Orienterende debat

Demografiske ændringer har stor indflydelse på samfundene og den menneskelige kapital i Den Europæiske Union. De påvirker vores økonomier som helhed samt vores territoriale og sociale samhørighed. Europas befolkning ældes, og befolkningstallet vil snart begynde at falde. Senest i 2050 forventes EU's andel af verdens befolkning at være under 5 %. Disse demografiske tendenser kan have store konsekvenser for EU's konkurrenceevne på lang sigt. Hvis tendenserne fortsætter, kan de forværre manglen på arbejdskraft og skabe pres på de nationale budgetter og sociale sikringssystemer. Ud over bæredygtighedsproblemer har disse tendenser også en gennemgribende indvirkning på produktiviteten.

Demografiske ændringer påvirkes i vid udstrækning af individuelle valg. Hovedformålet med EU's og medlemsstaternes politikker bør derfor være at hjælpe mennesker med at realisere deres ønsker vedrørende karriere og familieliv.

Støtte til forældre under nutidens presserende demografiske udfordringer

I lyset af ovennævnte udfordringer bør der lægges særlig vægt på at øge den overordnede støtte til forældre for at skabe mere familievenlige rammer, der imødegår de socioøkonomiske virkninger af aldring og faldende fødselstal. Sådanne rammer bør tage højde for fordelene ved en bedre balance mellem arbejdsliv og privatliv og ligestilling mellem kønnene, så begge forældre, både kvinder og mænd, kan påtage sig lønnet arbejde. Politikkerne bør undersøge og forbedre foranstaltninger såsom at styrke fleksibel forældreorlov med tilstrækkelig kompensation, herunder fædreorlov, økonomisk overkommelig, tilgængelig børnepasning og langtidspleje af høj kvalitet, og foranstaltninger, der letter adgangen til økonomisk overkommelige og bæredygtige boliger af ordentlig kvalitet.

Når enkeltpersoner og forældre støttes i at forene arbejde med privatliv, er det vigtigt at overveje en "behovsbaseret tilgang", dvs. en fleksibel ramme, der kan tilpasses, og som prioriterer og imødekommer arbejdstagernes forskellige personlige og arbejdsmæssige behov, og samtidig fremme lige fordeling af omsorgsforpligtelser mellem kvinder og mænd og skabe balance mellem arbejde og omsorgsforpligtelser. En sådan tilgang understreger vigtigheden af at forstå og imødekomme menneskers specifikke behov for at forbedre deres trivsel og omfatter en vurdering af og hensyntagen til EU-borgernes særlige forhold såsom familiemæssige forpligtelser og livsplaner, herunder børnepasning og faglige udviklingsmål, samt fremme af ligestilling mellem kønnene. Fleksible arbejdsordninger kan i væsentlig grad forbedre forældres balance mellem arbejdsliv og privatliv, så de kan være aktive på arbejdsmarkedet og bedre håndtere familie og arbejde. Dette skal kombineres med adgang til økonomisk overkommelig førskoleundervisning, børnepasning og langtidspleje af høj kvalitet.

Ligestilling mellem kønnene er et andet vigtigt aspekt. Ved at støtte forældre og familier er det vigtigt at tilskynde til kvinders og mænds lige deltagelse i omsorgsmæssige og huslige forpligtelser samt at styrke politikker på arbejdspladsen, der imødekommer de individuelle behov og forhold hos kvinder og mænd, der har små børn, så de kan realisere deres ønsker. Dette vil også forhindre, at personer med omsorgsforpligtelser forlader arbejdsmarkedet tidligt.

Ud over balancen mellem arbejdsliv og privatliv er det også helt afgørende for at skabe familievenlige rammer, at der findes ledige økonomisk overkommelige boliger af ordentlig kvalitet. Det bidrager til en følelse af sikkerhed og danner grundlag for at starte en familie. For eksempel kan målrettede boligtilskud, navnlig tilskud, som ikke skal tilbagebetales, helt sikkert bidrage til at nå dette mål, når de kombineres med strukturelle foranstaltninger, der sikrer ledige økonomisk overkommelige og bæredygtige boliger af ordentlig kvalitet.

Familiernes økonomiske stabilitet er afgørende for, hvordan spørgsmålet om demografiske ændringer tackles, idet der skal ses på de grundlæggende årsager hertil, samtidig med at man må tilpasse sig den nye virkelighed. Veludformede skatte- og socialsikringssystemer sikrer, at det enkelte menneske er økonomisk bedre stillet, når det tager et lønnet arbejde. Børnetilskud kan være en støtte til at stifte familie og overvinde økonomiske hindringer i forbindelse med gennemførelsen af individuelle livsplaner.

De foranstaltninger, der har til formål at fremme en behovsbaseret balance mellem arbejdsliv og privatliv, fremme ligestilling mellem kønnene, støtte adgangen til økonomisk overkommelige boliger samt sikre økonomisk stabilitet og uafhængighed for familier har til formål at gøre det lettere for forældre at opfylde deres ønsker om at få børn og nå deres arbejdsmæssige mål. Ved at mindske de økonomiske og sociale barrierer har disse politikker til formål at fremme økonomisk vækst, lette det økonomiske pres på forældre og skabe stabile betingelser for børnepasning i alle EU's medlemsstater.

Frigørelse af unge og ældre generationers uudnyttede potentiale

For at håndtere nutidens presserende demografiske udfordringer kan vi også udnytte både yngre og ældre generationers styrker. Som fremhævet i den demografiske værktøjskasse er udnyttelsen af yngre og ældre gruppers arbejdsmarkedspotentiale en af de mest effektive foranstaltninger, både hidtil og fremover, til at afbøde virkningerne af de demografiske ændringer. Samtidig er der et voksende behov for at slå bro over generationernes forskellige virkeligheder og fremme samarbejde på frivillig basis, der letter forældrenes omsorgsforpligtelser.

Desuden er der behov for at udnytte både unges og ældres færdigheder og potentiale med fokus på uddannelse, omskoling og fleksible beskæftigelsesmuligheder for at tilpasse sig den demografiske virkelighed, øge den økonomiske modstandsdygtighed og fremme solidariteten mellem generationerne i hele EU. Yngre generationer kan give friske perspektiver, hjælpe med teknologisk knowhow og støtte børn rent uddannelsesmæssigt, så forældre får mere tid til at fokusere på deres egne roller. Programmer, der ud over personlig udvikling og karriereudvikling giver unge voksne mulighed for frivilligt at komme i kontakt med familier med behov for vejledning, børnepasning eller mentorordninger, kan lette forældrenes daglige byrde og give praktisk og følelsesmæssig hjælp.

Samtidig har den ældre generation rig livserfaring, som i høj grad kan gavne unge familier. Iværksættelse af initiativer og aktiviteter på tværs af generationerne, såsom uddannelses- og vejledningsprogrammer, netværk af frivillige eller fleksible deltidsomsorgsordninger for pensionister, kan også på frivillig basis sætte ældre voksne i stand til at træde til som mentorer, hjælpere og omsorgspersoner. De kan ikke blot berige familielivet, men også give ældre voksne, der oplever ensomhed, en følelse af mening.

Alle disse foranstaltninger og bestræbelser kan sammen skabe et støttende fællesskab, der er baseret på dialog og solidaritet mellem generationerne, hvor hver generations potentiale bidrager til et sammenhængende samfund, hvor byrden ved forældreskab deles på en måde, der kommer alle til gavn.

I lyset af ovenstående opfordres ministrene til at drøfte følgende vejledende spørgsmål:

- *Hvordan kan vi hjælpe unge med at opfylde deres ønsker med hensyn til deres personlige faglige udvikling og stiftelse af familie?*
 - *Hvilke foranstaltninger kan bidrage til yderligere at støtte en behovsbaseret balance mellem arbejdsliv og privatliv for forældre, navnlig småbørnsforældre?*
 - *Hvordan kan solidaritet mellem generationerne og frigørelse af unge og ældre generationers uudnyttede potentiale bidrage til balancen mellem arbejdsliv og privatliv for forældre i forbindelse med demografiske ændringer?*
-